

Betekenisvolle activiteiten met gastouders

foto: J. van der Wal / www.foto.nl

Gastouders hebben een bijzondere positie binnen de kinderopvang. Zij vangen de gastkinderen op in een huiselijke omgeving en doen dat alleen, zonder collega's zoals in de kinderopvang. Maar gastouder zijn betekent *meer* dan even oppassen op gastkinderen. In hun kleinschalige en persoonlijke opvang nemen gastouders een belangrijke rol in bij het opvoeden en stimuleren van de ontwikkeling van kinderen, in verschillende leeftijden. Alle gastouders zijn aangesloten bij een gastouderbureau. Een aantal gastouders van gastouderbureau 'Het Kwakersnest' in Velsersbroek willen de kwaliteit van hun opvang verhogen en schakelen daarbij hulp in van een begeleidingsdienst. Anke van der Bor en Froukje Stam zijn Startblokkentrainers bij Stichting Welzijn Velzen, en hebben de training 'Gastouders en VVE Startblokken' geleid. In dit artikel wordt er ingegaan op de ervaringen als trainer en deze van de gastouders.

Gebaseerd op de brochure 'Startblokken van Basisontwikkeling VVE aanpak voor gastouders' is er een opzet gemaakt om in vijf bijeenkomsten alle gastouders te voorzien van hun specifieke wensen en verwachtingen om de kwaliteit te vergroten. De opzet ziet er als volgt uit:

- Bijeenkomst 1: 'Spel in het Hart', met aandacht voor observeren, het herkennen van betrokkenheidssignalen en betekenisvolle (spel)activiteiten ontwerpen.
- Bijeenkomst 2: 'Contact en interacties', gericht op de rol van de bemiddelende volwassene.
- Bijeenkomst 3: 'Boekenbad', over een interessant boekenaanbod en het belang van taal.
- Bijeenkomst 4: 'Iedereen doet mee', waarbij we ons richten op de brede ontwikkeling van kinderen en specifiek letten op aandacht en aanbod voor alle kinderen van alle leeftijden.
- Bijeenkomst 5: 'En dan de praktijk', deze bijeenkomst besteden we aan presentaties en het maken van plannen voor de toekomst.

Starten

De eerste bijeenkomst van de training is spannend. De variatie in leeftijd, opleiding en ervaring in de groep van 12 gastouders en 1 BSO (buitenschoolse opvang) medewerker is groot. Aldoende onderzoeken we wat de wensen en verwachtingen zijn. De één wil graag veel ideeën opdoen voor leuke activiteiten, een ander is meer gericht op opvoedingsvraagstukken. We sluiten daardoor de eerste bijeenkomst af met gemengde gevoelens. Enerzijds is het leuke groep professionals, anderzijds moeten we een omslag maken

Gastouderbureau 'Het Kwakersnest' in Velsersbroek willen hun pedagogische praktijk verdiepen en zien in Startblokken mogelijkheden. De Startblokkentrainers van Stichting Welzijn Velsen zijn vanuit de bestaande samenwerking met 'Het Kwakersnest' de uitdaging aangegaan om een passende training aan te bieden. In dit artikel vertellen de trainers en gastouders over hun ervaringen.

Anke van der Bor & Froukje Stam

om iedereen tegemoet te komen. Het doel blijft overeind: het verbeteren van het pedagogisch handelen door de gastouders.

Ervaringen en kennis delen

Om kennis te delen schakelen we hulp in van een

andere onderwijsbegeleidingsdienst om te reflecteren op de bijeenkomst. We komen tot de conclusie dat de eerste bijeenkomst niet zo verliep zoals we willen, maar dat we nu wel de ervaringen en verwachtingen van de gastouders scherper in beeld hebben. Deze kennis nemen we mee bij het voorbereiden van de volgende bijeenkomst, om zo een betere aansluiting met de groep te kunnen maken.

In de volgende bijeenkomst zorgen we voor veel afwisseling in het aanbod. We richten ons op praktijkgerichte werkvormen en maken verbindingen met de theorie. We rouleren steeds binnen de groep met plaatsen, zodat iedereen elkaar leert kennen en van elkaar kan leren. Zo horen we de opmerking: "Oh, betekent dat de zone van naaste ontwikkeling! Die houd ik erin!" Natuurlijk willen we de mooie praktijkvoorbeelden met elkaar delen. Daarom besluiten we om bij de gastouders thuis te filmen. Het plan is om bij ieder een uur te filmen, maar de praktijk is zo mooi om te volgen dat we besluiten de hele ochtend te blijven:

De baby kruipt door de kamer, een kleuter speelt met lego en er keutelt een dreumes rond. Marieke, de gastouder, betreft de kinderen op elkaar. De jongens helpen met de fles geven en haar zoon van 17 jaar neemt lekker een kleintje op schoot.

De beelden vormen prachtig materiaal voor de bijeenkomsten, om te bekijken en analyseren.

De afsluiting

In de laatste bijeenkomst presenteren de gastouders wat zij precies geleerd hebben aan de hand van een praktijkvoorbeeld. Ze geven aan zich zekerder te voelen als ze, bewuster zijn van hun eigen kunnen en hebben ontdekt wat ze de kinderen nog meer kunnen bieden. Uit de evaluatie van de groep gastouders blijkt dat iedereen tevreden is en veel geleerd heeft. Sommigen geven aan zelfs een vervolgcursus te willen doen.

Gastouders aan het woord

Hennie de Wit: "Toen ik me op gaf voor de training was ik nieuwsgierig naar de vraag: hoe kan ik de kwaliteit van mijn opvang verhogen, maar ook sceptisch. We gaan de kinderen toch niet teveel voorbereiden op school? De training

verbaasde me in positieve zin. Gelukkig bleek er volop aandacht voor spel en wat kinderen daarvan leren. Zo kreeg ik meer zicht op de ontwikkeling van kinderen. Waar ik me nu sterker in voel, is het kunnen aansluiten op de interesse van de kinderen en zie ik meer kansen om ook de jongste kinderen bij activiteiten te betrekken. Laatst kwamen er drie kinderen naar mijn opvang, twee van bijna vier jaar en een babybroertje. Zij vertelden dolenthousiast over een nieuwe 3D film en dat ze daarbij een speciale bril op moesten zetten. Ik stelde voor om in een fantasie activiteit ook naar de bioscoop te gaan. We bespraken hoe we het aan moesten pakken en gingen voor de televisie zitten die niet aanstond. Een vertelde het verhaal, de ander luisterde mee en de baby mummelde ondertussen zittend op mijn schoot. In de pauze hadden ze popcorn gegeten, dus maakten wij popcorn van propjes krant. En de baby vond het ook leuk om mee te ritselen en te scheuren."

Marika Dijkstra: "Na de eerste bijeenkomst van de training was ik echt teleurgesteld. Ik heb als onderwijsassistent in het ziekenhuis, als klassenassistent en als gastouders al heel wat ervaring opgedaan met het werken met kinderen. Ik had me voor de training opgegeven om mijn werk als gastouder te verdiepen. De eerste bijeenkomst gaf mij geen nieuwe inzichten en ik ging naar huis met het idee: jammer, dit is te makkelijk. Gelukkig namen Froukje en Anke mijn

teleurstelling serieus. Ze hebben de training zo bijgesteld, dat ik de volgende bijeenkomsten door de interessante opzet vol enthousiasme kon volgen. Vooral de doelencirkel van Basisontwikkeling en de zone van naaste ontwikkeling hebben mijn werk interessanter gemaakt. Ik heb nu meer zicht op de ontwikkeling van kinderen en pas mijn aanbod daarop aan. Voorheen zette ik voor de jongste kinderen altijd dezelfde mand met speeltjes klaar. Dat doe ik nu anders. Ik denk na over welke materialen bij de ontwikkeling van de kinderen en ons mini-thema passen. Voor de lenteperiode heb ik de mand gevuld met twee boekjes met boerderijdieren en voeielementen en een flapjesdierenspel. Het is leuk om te zien hoe verschillend de baby's ermee spelen. Het ene kind is vooral geïnteresseerd in de voel-elementjes van het boek en de ander wil graag geluidjes maken bij de dieren. Ik ontdekte dat de kinderen het heel leuk vinden om spulletjes in en uit iets te doen. Daarom heb ik in de mand ook een vlinder spel gedaan waarbij kinderen vormpjes erin en eruit kunnen doen. Met deze mand vol schatten beleven we samen veel spel- en leerplezier."

De erkenning voor de positie van de gastouder is belangrijk, er worden jaarlijks ongeveer 100.000 kinderen in een gastgezin opgevangen. En een paar gastouders hebben nu een start gemaakt met ontwikkelingsgericht werken!

Anke van der Bor en Froukje Slam zijn werkzaam als Startblokkentrainers bij Stichting Welzijn in Velsen. Met dank aan Hennie de Wit en Marika Dijkstra van Gastouderbureau 'Het Kwakersnest'.